

תורת הקרבנות

גליון חודשי ללומדי סדר קדשים אליבא דהלכתא

גליון ל"ה - אדר א' תשע"ו

יו"ל ע"י מכון "תורת הקרבנות" | ת.ד. 3196 בני ברק | טל': 050-4134645 | פקס: 072-3377748 | דוא"ל: korbanot@okmail.co.il
בנשיאות הרבנים הגאונים: רבי ברוך שמואל הכהן דויטש, רבי דוד כהן, רבי חיים מאיר הלוי שטינברג, רבי נתן הכהן קופשיץ שליט"א

בגיליון:

גדרו איסור לא תעלה במעלות'

לקט מתגובות הקוראים

שבזת במקדש לצורך אכילת קדשים
הקרבנות מלח על גבי המזבח בפ"ע
הקריב חטאת בלא וידוי
משיחת כהן גדול בשבת וזו"ט
ברכה על קידוש המנחה
אכילת שלמי שמחה בכל יום מימי החג
שבזת במקדש בהר הבית
השוואת רגלי הכהנים בשעת עבודה

גדיים לקרבן תמיד

מדור לזי"ם בדוכנם

לוי כבוד פה אם כשר לדוכן
האם יש בגדים מיוחדים ללזי"ם
כיבוד העזרה בכהנים או בלזי"ם

'יהיה נצרך כמה מאות כהנים'

"...ואל יחשוב האדם שיהיה די להקרבת הקרבנות שנים ושלושה כהנים בשעת הדחק, לא כן הדבר, שהרי כשיבוא משיח צדקנו וירוח כל אחד להקריב חטאת על חלול שבת או על שאר חייבי כריתות בשגגה, או להביא עולה על כמה מצות עשה שצריך לעולה, או קרבן תודה שצריך כל אחד מישראל שעבר דרך הים לא"י או על חולה שנתרפא שצריך לתודה, הרי על זה יהיה נצרך כמה מאות כהנים להקריבן..."
(מין הח"ח במכתב לגר"ח זוננפלד ובהקדמה לעבודת הקרבנות).

אם עד עתה לא היה נראה בחוש כיצד באמת יוכלו הרבה כהנים לעבוד מיד כשיבנה המקדש, הרי שעתה כל אחד יכול להבין זאת. עכשיו כבר מורגש לכל אחד כיצד סולל הקב"ה את הדרך לגאולה גם בתחום זה.

אין מי שנשאר שווה נפש לנוכח עשרות הכהנים שהצטרפו ללימוד עבודה אחת נבחרת

המשך בעמוד אחרון

בס"ד ניתן להשיג את הספר הנפלא

אמתחת בנימין

הכולל ביהורי הלכה וביאורי סוגיות נבחרים בעניני קדשים [על סדר מסכת זבחים ועוד]. הספר נערך מתוך שיעורים שנאמרו בכולל קדשים בביהמ"ד נחלת משה בבני ברק, על ידי הרה"ג רבי בנימין כהן שליט"א.
ניתן להשיג בטל': 03-5747462

לעדכון ספרים חדשים בהלכות הקודש והמקדש:
korbanot@okmail.co.il

עיונים בהלכה

הרה"ג רבי ישראל הולצמן שליט"א

גדרו איסור לא תעלה במעלות'

האם יש איסור שלא בכבש המזבח

שינונו במכילתא דר' ישמעאל (סו"פ יתרו פרשה יא): "אשר לא תגלה ערותך עליו", 'עליו' אי אתה פוסע פסיעה גסה, אבל אתה פוסע פסיעה גסה בהיכל ובקדש הקדשים. וביאר בזה ינחמנו ז"ל: לא אף שנתמעט היכל וקה"ק, הוא מחמת כשאינו בשיפוע, אין לחוש לגילוי ערוה אע"ג דקדושתן חמורה ממזבח, רק הוא בהילוך ישר, עכ"ל. ולפי זה נמצא שבעזרה ג"כ אין איסור לא תעלה במעלות, כיון שאינו בשיפוע.

אולם במכילתא דרבי שמעון בר יוחאי (סוף פרק כ) שנינו: אין לי אלא למזבח, עזרות מנין, ת"ל "ולא תעלה במעלות על מזבחי", ונאמר 'עליו', אין 'עליו' אלא בסמוך, כענין שנאמר (במדבר כ ב) "ועליו מטה מנשה". ע"כ. ומבואר דפליג אמכילתא הנ"ל, וכ"ה בהגהות תורה שלמה.

וע"ע בספר חסידים (סימן קנח) שכתב: אמרו, כשהיו מהלכים בעזרה היו הולכין עקב בצד גודל, שלא יהיה כמשאוי מלאכת ה'. ע"כ. ומשמע שבכל העזרה נוהג דין זה, אבל אינו מחמת הלאו דלא תעלה במעלות.

וכן עולה מדברי הגב"א ביומא כב, א שכתב: והוא הדין נמי לרוץ אסור בעזרה כולה, דהוי בכלל 'מורא מקדש', וכל שכן בכבש של מזבח דגלי קרא דצריך אימה יתירה מן העזרה, דכתיב "לא תעלה במעלות על מזבחי ולא תגלה ערותך עליו", וסיים, אבל לרוץ בעזרה לדבר הרשות ודאי אסור, ובכלל 'ממקדשי תיראו' הוא. ומבואר שאף בשאר העזרה אסור לרוץ מן התורה, אלא שהוא מדין 'מורא מקדש'.

וכעין זה נתבאר בדברי הצ"ח (ברכות ט: ד"ה היכי מצי סמין), שדין התורה אינו אלא על הכבש, אבל אף בשאר העזרה לאו אורח ארעא למיזל בפסיעה גסה, רק כדוגמת הכהנים שהלכו עקב בצד גודל.

ולענ"ד יש להוכיח כן גם מהגמ' בשבועות (דף יז עמוד א), על מה ששנינו 'בא לו בארוכה חייב בקצרה פטור', אמר רבא, קצרה שאמרו אפילו עקב בצד גודל, ואפילו כל היום כולו. ומבואר מלשון 'אפילו', שרשאי לצאת גם בריצה ממש, ואז פשיטא שפטור. וכן הוא לשון הרמב"ם (ביאת מקדש פ"ג הכ"ד) אע"פ שלא רץ. ומוכח להדיא שאין איסור בפסיעה גסה בעזרה [וזהו כדעת המכילתא דרבי ישמעאל].

ואמנם אף לדברי האחרונים שעדיין יש איסור משום מורא מקדש, הרי זה נדחה במקום שנטמא, וכמ"ש המנ"ח מצוה מא (אות ב) עפ"י דברי הרמב"ם, שבדאי במקום שאפשר ירוץ. ועי"ש עוד, שאם נטמא על המזבח לא ירוץ, מחמת הלאו שלא ניתן להדחות אף באופן זה.

האם יש איסור על גג המזבח

הנה במנ"ח (מצוה מא אות א) כתב, שפשוט דבין על הכבש ובין על המזבח, עובר על זה אם פסע פסיעה גסה. אך לביאור ס' זה ינחמנו שהובא לעיל, י"ל שרק בכבש המשופע דשיין גילוי ערוה נוהג זה, ולא בראש המזבח שהוא במישור כקרקע. [ודבר חידוש יש ביעב"ץ (בית הבחירה א ז), דקפידא דגילוי ערוה היינו במזבח גופא, ולא בכבש שאינו גופו של מזבח. ומ"מ קאסר רחמנא לעלות שם במעלות, עיי"ש. והדברים תמוהים, ולא משמע כן בכל מקורות חז"ל והמפרשים הנ"ל].

האם רק הכהנים מצווים בלאו או גם ישראלים ונשי הכהנים

לכאורה מצד הסברא נראה, דעל המזבח מצווים אף אלו שאינם מכהנים בעבודה, דסוף כל סוף איכא גילוי ערוה. וכן מבואר בחינוך (מצוה מא), שאף בנקבות נוהג לאו זה. ולפ"ז כ המנ"ח סק"ב, דה"ה בעל מום וטמא מוזהרים בלאו זה. אך כתב, דלפי התו"י ביומא כב, א שכתבו דרק בשעת עבודה קפיד קרא, א"כ נשים הפסולות לעבוד עבודה אינן מוזהרות בלאו. וכן לענין האיסור לרוץ בעזרה ראיתי מדייקים מדברי הס' חסידים הנ"ל, שמפרש שהקפידא על שנראית העבודה כמשאוי, וא"כ זהו רק בכהנים. אך לרוב הפירושים שהובא לעיל, משמע שהקפידא גם על שאינם עובדים ושלא בשעת עבודה. וכן מדברי הצ"ח שהובא לעיל, משמע דאף לכל אדם לאו אורח ארעא למיזל בפסיעה גסה בעזרה.

לקראת חודש ניסן

יצא לאור בעז"ה גליון מיוחד, המיועד בעיקרו לעניני דיומא הלכות קרבן פסח, הקרבנות, צלייתו ואכילתו.

מי שבידו הערות והארות בנושאים אלו שיהיו נוגעים למעשה אי"ה, מתבקש לשולחם למערכת הגליון, ונקווה לפרסמם לתועלת הרבים.

בית יער הלבנון
תגובות לגליונות קודמים

שבועת במקדש לצורך אכילת קדשים

הרה"ג רבי ג'מפל ל'פשיץ שליט"א - אנטווערפן

בלתי גליונכם החשוב, וראיתי שהרה"ג ר' חיים זכותא דן אם אין שבות במקדש נאמר רק לצורך עבודה או גם היכא שלא לצורך עבודה וכגון לצורך אכילת קדשים. ובספרי שו"ת פלגי מים חלק א' סי' ע"ח הארכתני בזה טובא.

והנה התוס' בסוכה דף נ' ד"ה שאינו הקשו, אמאי אין חליל של שמחת בית השואבה דוחה שבת, הא קי"ל אין שבות במקדש. מבואר דגם שלא לצורך עבודה אמרינן אין שבות במקדש. דהא שמחת בית השואבה לא היתה בעזרה אלא בעזרת נשים שהיא בהר הבית. ובגליון הני"ל ג"כ הביא הנידון בזה.

והנה הרמב"ם בפכ"ב מהל' שבת הכ"ה כתב, ואם נשמט ציר התחתון שלהן דוחקין אותו למקומו ובמקדש מחזירין, והרמב"ם לא מזכיר דההיתר בתיקון הדלתות הוא דווקא לצורך גבוה ומשמע שאפילו בסתם מותר. ובפכ"א מהל' שבת הכ"ז פסק, ומניחין רטיה ע"ג המכה בשבת במקדש לכתחילה שאין איסור שבות במקדש. ובהשגות הראב"ד הקשה אמאי מותר להניח לכתחילה, והא בעירובין ק"ג ובביצה י"א מבואר דאיסור לכתחילה. ויישב האור שמח שם שאמנם בגמ' בביצה מוכח שאפילו לצורך אכילת קדשים דחשיבא קצת עבודה אין היתר של שבות במקדש [כמו שביאר את הסוגיא שם], מ"מ הרמב"ם לשיטתו לא פסק כן, שהרי בפ"א מהל' קרבן פסח ה"ט"ז כתב וז"ל, ורוחצין את העזרה בשבת, שאין איסור שבות במקדש אפילו בדבר שאינו צורך עבודה, איסור שבות במקדש היתר עכ"ל, וביאר הכס"מ שמקור דברי הרמב"ם הוא מהגמ' בפסחים דף ס"ה שאפילו שבות שאינה צריכה מותר. ולפי"ז כתב האו"ש שהרמב"ם פסק דלא כסוגיא בעירובין וביצה, ולכך כתב שמוותר להניח הרטיה לכתחילה. ולפי זה נמצא שלדברי הרמב"ם אמרינן אין שבות במקדש גם שלא לצורך עבודה וכ"ש לצורך אכילת קדשים.

הרה"ג רבי אריה עמרם שליט"א

לכבוד מערכת העלון הנפלא "תורת הקרבנות"

בגליון לז כתב הר"ח זכותא שליט"א לדון האם הותר בישול דרבנן במקדש. והקשה לפי דברי התו"ט שהותר למלוח כיון שאין שבות במקדש, מדוע לא נתיר גם בישול דרבנן לצורך אכילת קדשים וכגון בחמה או בגרמא.

והנה מש"כ התו"ט שהתירו למלוח, כ"כ גם הריטב"א בחולין דף קיב. בשם הרא"ה ומשום שאין שבות במקדש.

אבל על הקושיא מבישול י"ל, שהרי התו"ט שם הוסיף שיש צורך להתיר למלוח כי בלא זה יישאר בשר הקדשים נותר ויפסל, וא"כ י"ל דלגבי בישול כיון שיש עכ"פ אפשרות לאכול את בשר הקרבן חי אין זה נחשב צורך הקרבן כ"כ, ורק המליחה נחשבת צורך הקרבן. וכנראה זו כוונת ההלכות קטנות שהביא שם.

גם מצינו כמה שבותין שחששו להתירם כיון שקרובים למלאכה דאורייתא, וגם זה יתכן טעם לחלק בין בישול בגרמא ובחמה למליחת בשר.

הרה"ג רבי משה מרדכי הלוי הפנר שליט"א

מה שהקשה הגר"ח זכותא שליט"א בגליון לז לדעת התו"ט שכתב שמוותר למלוח את בשר השעיר בשבת שבמוצאי יום

זמני השיעורים בהלכות עבודת המקדש

שיעור בספר 'עבודת הקרבנות' מפי

הגאון רבי יוסף הכהן רפפורט שליט"א

מתקיים אחת לשבועיים בימי שני בשעה 10.45 בערב בבנין ישיבת "בית דוד" רח' בן זכאי 46 קומה א' ב"ב

שיעור בספר 'עבודת הקרבנות' מפי

הרה"ג רבי יעקב משה כהן שליט"א

מתקיים מדי שבוע בימי ראשון בשעה 10.30 בערב בביהמ"ד 'נחלת משה' (חדר צפוני) רח' מלצר 36 ב"ב

שיעור בעניני סדר העבודה מפי

הרה"ג רבי משה הכהן טוויל שליט"א

מתקיים מדי שבוע במוצאי שבת קודש בשעה 9.00 בביהכנ"ס תורה ותפילה רח' רבי יהודה הנשיא ברכפלד

שיעור בעניני סדר העבודה מפי

הרה"ג רבי משה הכהן טוויל שליט"א

מתקיים מדי שבוע בליל שישי בשעה 9.30 בביהמ"ד אהל יוסף רמות בעז"ו (קומה ב')

הקו לשמיעת שיעורי 'מכון תורת הקרבנות' בעניני עבודת בית המקדש בימי המועדים ובכל השנה

בקול הלשון: 03-6171111-1265

לפתיחת שיעורים נוספים בהלכות הקודש והמקדש ולהכנסת שיעורים למאגר: 050-4134645

רשימת ספרים וחיבורים בהלכות הקודש והמקדש

שיצאו לאור בס"ד ע"י המכון

ספרי הלכה

אוצר דינים 'תורת הקרבנות' הלכות הבאת הקרבן / 'שער הקרבן' הלכות קרבן פסח

חוברות 'אוצר דינים תורת הקרבנות'

סדר עבודות התמיד ושבת ור"ח / הלכות הוריות / הלכות שגגות / הלכות מעשר בהמה / הלכות ארבע עבודות הקרבן / קרבנות מועדי השנה / קרבנות חג השבועות ושתי הלחם / קרבנות חודש / תשרי / הלכות פרועי ראש שתו"י יין קרועי בגדים ומחוסרי בגדים / הלכות מחצית השקל תרומת הלשכה ותרומה חדשה

קבצים תורניים אליבא דהלכתא

ארבעה קבצים בעניני מסכת זבחים / בעניני מסכת בכורות / בהלכות קרבן פסח ועניני מסכת כריתות

חיבורים בעניינים שונים

משמרת הקודש עמ"ס יומא / משמרת הקודש עמ"ס מנחות / סדר עבודות הקרבן בקצרה / סדר עשיית קרבן פסח בקצרה / ההנהגה באכילת קרבן פסח / מראי מקומות 'לשכת הכהנים' / הלכות תמידין ומוספין [שתי חוברות] / קובץ דינים השייכים לקדושת המקדש

דיסקים להמחשה

קרבן פסח א - מההבאה עד הצליה (עם הוצאת אימורין בכל הקרבנות) / ב - הכנת הקרבן לאכילה / ג - הדברים הנאכלים בקרבן / קרבן עולה (כולל הפשט וניתוח)

מוקד מכירות ראשי: 052-7653813

צ"ב לדבריו למה באמת מברכין שהכל על מלח].

הקריב חטאת בלא וידוי

הרה"ג רבי מיכאל מאיר שליט"א

במה שנסתפקו בגליון ל"ז במדור 'גפן של זהב', במי שהקריב חטאת בלא וידוי אם צריך להביא אחרת, דשמא כבר יצא יד"ח בחטאת זו אף שלא כיפרה לו.

נראה ברור שכיון שלא כיפרה החטאת, הרי לא יצא בה ידי חובתו, ופשיטא שצריך להביא אחרת, והחטאת הראשונה תלך למיתה. וכמו כן מצינו בחטאת הנודעה לרבים שאינה מכפרת, שצריך להביא חטאת אחרת.

ועדיין יש לדון בכה"ג שלא נתוודה בשעת הסמיכה, אם יכול להתוודות לאחר שנשחטה החטאת קודם הזריקה, דכיון שהכפרה היא בשעת הזריקה יתכן שיועיל תשובה גם לאחר השחיטה כל זמן שלא נזרק הדם, ויל"ע בזה.

הרה"ג רבי יעקב משה כהן שליט"א

בענין מה שדנו בהקריב חטאת בלי וידוי אם צריך להביא חטאת אחרת להתכפר בה, שמעתי מהגר"ח שטיינברג שליט"א, שלפי המבואר בזבחים ז' ע"א שהמביא קרבן בלי תשובה הוא זבח רשעים תועבה, הרי פשוט שצריך להביא אחרת כיון שלא עלה לו הקרבן לכפרה, ודין הקרבן לכאורה כשאר פסולי המוקדשין כיון שנפסל מהקרבה.

הרה"ג רבי ישראל הולצמן שליט"א

בגליון ל"ז נסתפק הרה"ג יעקב ישראל ברמן שליט"א, על המקריב חטאת בלא וידוי שאינו מתכפר, אם צריך להביא חטאת אחרת, או שמא אף שלא נתכפר א"צ להביא חטאת אחרת.

ואני מוסיף להסתפק בצד ג', דשמא יועיל הוידוי גם לאחר ההקרבה, דאינו מעכב שיהיה לפניו, שהרי הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק א הלכה א) השווה את התשובה במזיק לחבירו עם התשובה בהקרבת חטאת ואשם, וז"ל: וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהן על שגגתן או על זדונן, אין מתכפר להן בקרבנם, עד שיעשו תשובה ויתודו וידוי דברים, שנאמר (ויקרא ה ה) "והתודה אשר חטא עליה". וכן כל מחוייבי מיתות בית דין ומחוייבי מלקות, אין מתכפר להן במיתתן או בלקייתן עד שיעשו תשובה ויתודו. וכן החובל בחבירו והמזיק ממונו, אף על פי ששילם לו מה שהוא חייב לו, אינו מתכפר עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם, שנאמר (במדבר ה ו) "מכל חטאות האדם".

ובפשטות לגבי תשלומי ממון יכול להתוודות לאחר התשלומין, שהרי התשלומין לחבירו, ואילו הוידוי כלפי שמיא. ומשמע שאף בקרבן נקט הרמב"ם שיועיל וידוי לאחר ההקרבה. אמנם מאידך י"ל שבקרבן שהוא כלפי שמיא כמו הוידוי, לא מועיל הקרבן כשלא נתוודה ואין לו תיקון אח"כ. וכיו"ב מצינו לגבי מבעט בכפרה ברמב"ם הלכות שגגות (פרק ג הלכה י) שכתב וז"ל: אין יום הכפורים ולא החטאת ולא האשם מכפרין, אלא על השבים המאמינים בכפרתן, אבל המבעט בהן אינו מכפרין בו, כיצד, היה מבעט והביא חטאתו או אשמו והוא אומר או מחשב בלבו שאין אלו מכפרין, אע"פ שקרבן כמצותן לא נתכפר לו, וכשיחזור בתשובה מבעיטתו צריך להביא חטאתו ואשמו. עכ"ל. וא"כ יל"ע אם קרבן ללא וידוי חמור כמבעט, או דלמא מבעט חמיר טפי ממי שמאמין בכפרה רק שלא אמר הוידוי בפיו, וצ"ע.

הכיפורים, משום שאין שבות במקדש, ומבואר בדבריו שאין שבות במקדש גם לענין אכילת קדשים, ומאי שנא דלא התירו שבות דבישול בתולדות חמה או בגרמא וכיוצ"ב.

נראה לומר שלא התירו שבות במקדש כדי לקיים מצות אכילת קדשים, ומה שהותר למלוח זהו כדי שלא לעבור על הלנת הבשר שהוא ל"ת, אבל לבשל הבשר כשאפשר לאוכלו חי לא התירו.

הרה"ג רבי יעקב משה כהן שליט"א

מערכת תורת הקרבנות

לבמה שהעלה הגאון רבי חיים זכותא בגליון ל"ז, אם שבות דרבנן הותר במקדש לצורך אכילת קדשים, והעיר שלדברי התוס' יו"ט (במנחות פ"א מ"ז) שהבבליים שאכלו את בשר השעיר חי במוצאי יוה"כ, הותר להם למלוח בשבת את הבשר כיון שאין שבות במקדש, ואעפ"כ מבואר שאכלו אותו חי ולא בישלו את הבשר בחמי האור אע"ג שאין בזה איסור דאורייתא, ולכאור' מוכח שהותר שבות במקדש רק לצורך הקרבן ולא לצורך אכילתו, וא"כ קשה למה הותר למלוח עכ"ד.

ונראה ליישב שלעולם הותר שבות גם כשאין זה לצורך הקרבן ולכן סובר התו"ט שהותר למלוח, ומה שלא הותר לבשל בחמי האור, כיון שגם באכילת הבשר חי יש תועלת, וכמ"ש התוס' במנחות ק' ע"א בד"ה ששונאין שע"ז לא יבוא הבשר לידי נותר, [וכמש"כ הרש"ש שם שאע"פ שקיום מצות אכילת קדשים לא קיימו, מ"מ הם מנעו שלא יבוא לידי נותר], ונמצא שלצורך התועלת של הקרבן מספיק לאכלו חי ולכן אין היתר לבשל, משא"כ ללא המליחה הרי אין אפשרות כלל לאכול, ולכן סובר התוס' יו"ט שמוותר למלוח כיון שזה צורך הקרבן שלא יהיה נותר. ואמנם היה מקום לומר שיהיה מותר לבשל כדי לקיים את המצוה באכילת הבשר, אלא שיתכן שאין בזה סיבה להתיר את הבישול בשבת, כיון שעיקר צורך הקרבן שלא יבוא לידי נותר מתקיים גם בלי בישול, ורק המליחה שא"א לאכול בלעדיה מותרת לצורך הקרבן.

ובבית הלוי ח"ג סימן י"ח חידש לפי דרכו שמצות אכילת קדשים היא שהקרבן יאכל, שיש לומר שאפילו כשהוא נאכל חי מתקיימת המצוה כיון שבפועל הבשר נאכל, וא"כ לפ"ז לק"מ כיון שאין צורך לבשל שהרי אפשר ג"כ לאכול חי ומתקיימת בזה מצות האכילה.

הקרבת מלח על גבי המזבח בפני עצמו

הרה"ג רבי שמעון ליפשיץ שליט"א

ראיתי בגליון לו וגליון לז שדנו אם שייך להקריב קרבן מלח בפני עצמו, והביאו שהחזו"א במנחות סימן ל"ג ס"ק ט"ו כתב שיכולים להקריב מלח בפני עצמו.

והנה שמעתי פעם להקשות מהא דמבואר במנחות עד: מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים למזבח ואין בהם לכהנים, ובזה יפה כח מזבח מכח כהנים. והקשו התוס' והאיכא לבונה שמקטירים כולה למזבח וכן קרבן עצים לדעת רבי שכולו למזבח, ותירצו דמייירי רק במידי דאכילה עיי"ש. וקשה לדעת החזו"א דשייך להקריב מלח בפני"ע, א"כ האיכא קרבן מלח דכולו למזבח, ומלח שפיר הוי מידי דאכילה, ולמה לא נזכר גם קרבן מלח.

ואולי י"ל דכיון שמלח אינו ראוי לאכילה לא מיקרי כ"כ אוכל, אבל זה אינו דהרי יעויין בב"ח סימן רד על מה דמבואר שם דמברכין ברכת שהכל על מלח, שהיה צד לומר שכיון דאינו ראוי לאכילה אין מברכין עליו, וזהו החידוש דשפיר שם אוכל עליה ומברך שהכל עיי"ש. וא"כ שוב תיקשי דאיכא קרבן מלח דיפה בזה כח מזבח מכח כהנים שכולו קרב למזבח. אמנם שוב ראיתי בחזו"א טבול יום סימן א ס"ק שנקט בפשיטות דמלח לא חשיב אוכל וא"כ אתי שפיר לשיטתו, [ואמנם

משיחת כהן גדול בשבת וזו"ט

הרה"ג רבי אריה עמרם שליט"א

מה שהעיר בגליון לז' הר"ב ברשנקה שליט"א לדון לאסור משיחת כה"ג בשבת משום מוליד של השמן. יש לשאול וכי המושח נחשב המוליד, והרי מכח מעשיו לא נגרם כלום רק נס הוא זה שאח"כ חוזר ומתמלא, וזה התחדשות שע"י נס.

ובעיקר הנושא יש לברר האם צורת הנס בשמן המשחה היתה שנחסר וחוזר ומתמלא, או שהנס היה שלא שולט בו החסרון. והמהר"ל מפראג בחידושי אגדות עמ"ס הוריות יא: כתב שהיה השמן במדריגה שאינו תחת ההפסד כלל שהוא עומד בלא שינוי והפסד, וזהו השמן שיהא לעת"ל הוא הוא השמן הראשון שלא נתחסר. אכן בבן יהודע שם נקט שהנס היה שחוזר ומתמלא. ובעיון יעקב שם יש תירוץ כמו המהר"ל שזה נחשב דבר "שאינ דרכו לפגום" כמו כד של זהב שמועילין בו בלי חסרון. ולפי דרך זו ודאי וודאי שאין לדון כאן כלל משום מוליד.

והנני בהוקרה על מפעלכם הנאדר לחזק את הלומדים בתורת הקדשים ונזכה במהרה לביאת הגואל

ברכה על קידוש המנחה

הרה"ג רבי יעקב משה כהן שליט"א

בגליון הקודם גליון ל"ז דן הרב יוסף ניסים כהן שליט"א אם מברכים על קידוש המנחה בכלי, וכתב שמדברי הרמב"ן בהשגות לסה"מ בשורש הי"ב מוכח שאין מברכים עליה, שהרי כתב שהכהן העושה יציקה ובלילה וכיו"ב צריך לברך, ומשמע שאין ברכה על קידוש המנחה, ונסתפק עפ"י לשון הרמב"ם אם יש לברך על זה, כיון שמשע מדבריו שהמנחה מתחילה בקידוש העשרון.

נראה שיתכן שגם לדברי הרמב"ן יש מצוה בקידוש העשרון, אלא שהרמב"ן עוסק במצוה המסורה לבני אהרן וכתב שמיציקה ובלילה מצות כהונה, ובא לומר שיש ברכה לכהנים העובדים במצוות אלו, אבל ברכת המצוות על קידוש העשרון אי"ז שייך לכהנים אלא לבתלים המביא את המנחה, ועדיין יתכן שמברכים על זה כמו שאר ברכת המצוות.

ונפ"מ דעל יציקה ובלילה וכיו"ב יברך הכהן אשר קדשנו בקדושתו של אהרן, ואילו על קידוש המנחה אפילו אם כהן מקדש את העשרון, לא יברך בקדושתו של אהרן, כיון שאינו שייך לכהנים כלל. [ועדיין יש להעיר בזה לפי מה שדן המנ"ח בדברי המל"מ בסוף מצוה קט"ז, שכיון שיציקה ובלילה כשרים בזה, צריך לברך בלי הנוסח אשר קדשנו בקדושתו של אהרן, ואכמ"ל].

אכילת שלמי שמחה בכל יום מימי החזק

הרה"ג שמואל דוד הלוי וולפא שליט"א

לכבוד מערכת קובץ 'תורת הקרבנות'

ראשית, אודה לכם על הקובץ הנפלא המועיל להגדיל תורה ולהאדירה אף לאלו שאינם עוסקים בענייני הקרבנות, שיכולים לקבל 'אגב אורחא' ידיעות נכבדות בענייני הקודש והמקדש, וישר כחכם על כך. תון כדי עיוני בקובץ מצאתי לנכון להעיר ולפלפל בדברים.

ראיתי בגליון האחרון (גליון ל"ז) מהרה"ג ר"א בינשטוק שליט"א שנשא ונתן בדין שלמי שמחה, אם החיוב לאכול מהם נוהג כל שבעה, או שיוצא ידי חובתו בפעם אחת ושאר הימים יכול לשמוח ביין ישן וכסות נקיה כמו בזה"ז. והביא שם בתוך דבריו שהרבה

מגדולי האחרונים [הם הטו"א, הפר"ח הצ"ח ונוב"י, הגרע"א, המנ"ח, עמודי אור, מרומי שדה, רש"ש, וחזו"א] כולם נקטו בפשיטות שחובתו לשמוח בכל יום, ועפ"י"ז תמהו בדברי התוס' (חגיגה ו' ב') שכתבו בשם התוספתא דשמחה יש לה תשלומין כל שבעה, והא חיובו מעיקרא כל שבעה. והכותב תמה עליהם, שנראה מדבריהם כאילו זו הלכה מפורשת באיזה מקום, ולא הרגישו במשמעות דברי התוס' בר"ה (ה' א') וביומא (ג' א') ובסוכה (מ"ז א') דמשמע דסגי בפעם אחת מימי הרגל, ע"כ תוכן דבריו.

ולאחר העיון בדברי התוס' בכל המקומות הנ"ל, לא מצאתי שום משמעות לחלק בין יום א' מימי הרגל לשאר ימי הרגל, אלא דהתוס' שם נקטו בחד תירוצא, דאדם יוצא יד"ח שמחת הרגל בשאר שמחות, והכוונה דהא דילפי' דאין שמחה אלא בבשר דהיינו בשר שלמים, אינו אלא למצווה [מן המובחר] ולא לעכב, וכמו שהובא שם במאמר הנ"ל מדברי הריטב"א והר"ן בסוכה דמ"ב שכתבו כן להדיא.

אלא דהכותב לשיטתו אזיל, שתמה שם גם על דברי הריטב"א והר"ן הנ"ל, שהרי בודאי חיוב הקרבת שלמי שמחה חיוב גמור הוא, וכמו שאמרו בחגיגה דף ו' שלש מצוות נצטוו ישראל בעלותם לרגל ראייה וחגיגה ושמחה, והיינו שלמי שמחה, עכ"ד, ועי"ש מה שרצה להעמיס בדבריהם.

אבל שפתי הראשונים הנ"ל ברור מללו דחובת השמחה בבשר שלמים אינה אלא למצוה ולא לעכב, ונהי דעיקר מצות השמחה היא חובה גמורה, אבל השמחה בבשר שלמים אינה חובה, וכמו שמקיימין בזה"ז מצות שמחה בשאר שמחות. וזהו ג"כ שיטת התוס' במקומות הנ"ל בחד תירוצא, ואין שום חילוק בין פעם אחת ברגל לשאר ימים.

והדבר ברור שכן נקטו כל האחרונים הנ"ל בכונת התוס', ובכן שקטה תמיהת הכותב עליהם.

אמנם השפ"א ביומא (ג' א') תמה באמת על דברי התוס' שם (וצוין במאמר הנ"ל), דלכאורה משמע דאינו יוצא יד"ח בכסות נקיה וכו' רק כשא"א לקיים השמחה בבשר קדשים, וא"כ הדרא קושיית התוס' לדוכתא [דלמה הוצרכו לילפותא לחייב לינה כל שמונה, תיפו"ל משום שלמי שמחה], עי"ש. אמנם כפי הנראה לא ראה את דברי הר"ן והריטב"א הנ"ל שכתבו להדיא דבכל גווני אינו אלא למצוה, [והריטב"א הוסיף למצוה מן המובחר היכא דאפשר], וכנ"ל. ובזה גופא נחלקו תירוצי התוס' שם אם הוא חובה גמורה (וכדמשמע בתוס' פסחים דצ"ב ב') או למצוה בעלמא, ודו"ק.

ועי"ש בשפ"א שחידש באמת עפ"י דרכו לחלק בין חיובא דבשר שלמים לשאר שמחות, דבשר שלמים אינו חייב אלא פ"א ברגל, עי"ש שדייק כן מדברי הרמב"ם (וכמו שצוין במאמר הנ"ל). ויש להוסיף שאי"ז שייך לחידושו הידוע של מרן 'האבי עזרי' שרצה לחדש 'חובת קרבן' מיוחד ברגל, דהשפ"א שם מיייר בחובת אכילת בשר שלמים, אבל ההקרבה יכולה להיות בעיו"ט למאי דקי"ל דלא בעינן זביחה בשעת השמחה עי"ש, [וגם לאיך מ"ד אינו מתורת חיוב 'קרבן' רק דבעינן 'זביחה' בשעת שמחה]. ודו"ק ואכמ"ל.

שבות במקדש בהר הבית

הרה"ג רבי יעקב משה כהן שליט"א

במה שהעיר הרב חיים זכותא שליט"א בגליון ל"ז בסתירת דברי המאירי אם יש שבות במקדש בהר הבית, נראה ליישב שלעולם ס"ל למאירי שאין שבות במקדש גם בהר הבית, ומה שכתב להתיר לטלטל את הפסח מחמת שהר הבית מוקף מחיצות ולא מטעם אין שבות במקדש, זהו משום שנקט את האמת, שכיון שיש היתר פשוט לטלטל שם, שוב לא צריך לדון מצד אין שבות במקדש. ובפרט נכון הדבר לשיטת הלח"מ שהביא הרה"ג הנ"ל בגליון שם, שאם ישנה אפשרות לעשות בהיתר אין להתיר מטעם אין שבות במקדש, וא"כ כאן שיש אפשרות להתיר מחמת שיש מחיצות, ממילא א"צ לבוא להיתר של אין שבות במקדש.

וביותר י"ל עוד, שדעת המאירי שאין שבות במקדש אי"ז מתיר

הנה באמת כעין זה מבואר בדברי הב"ח בס"י צ"ה, שהכהנים עובדים בהשוואת הרגלים, ורק בעליה לכבש הילכו עקב בצד גודל. וכך נראה לכאורה מהפרישה שם, שכתב שעלו בכבש כן, כדי למעט התנועה כמה שאפשר ולהידמות למלאכים. ע"כ. ומשמע שבמקום שא"צ תנועה, עדיף רגל ישרה.

ואולם הב"ח בס"י צ"ח כתב, דלא אשכחן בשום דוכתא שיהיו צריכים להשוות רגליהם בשעת עבודה, וביאר דברי הטור שם שצריך להשוות הרגלים, שכוונתו שלכתחלה יהיו ב' רגליו על הרצפה, דאע"ג דמוכח מסוגיא דזבחים (כד.). ורמב"ם (הלכות ביאת המקדש פרק ה הלכה יח), דרגלו אחת על הכלי ורגלו אחת על הרצפה, רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה, רואין כל שאילו ינטל הכלי או האבן, יכול לעמוד על רגלו אחת, עבודתו כשירה. ואם לאו, עבודתו פסולה. מ"מ לכתחילה צריך להשוות רגליו שיהיו שניהם על הרצפה. ולכאורה דבריו סותרים למה שכתב בס"י צ"ה, ויל"ע.

לישראלים הנמצאים בעזרה, וכלשונו של המאירי ביומא ס"ט שאין שבות במקדש כיון שכהנים זריזים, וסברא זו שייכת רק בכהנים ולא בישראלים, ואע"ג שיש סברא שבמקום זריזים לא אסרו שבות, כיון שאין לחוש שלא יזהרו באיסורים, כמבואר בפסחים ל"ו, עדיין י"ל שאין זו סיבה להתיר איסור שבות.

השוואת רגלי הכהנים בשעת עבודה

הרה"ג רבי ישראל הולצמן שליט"א

בנין מה שהעירו בגליון ל"ז על דברי הט"ז שנקט שהכהנים צריכים להשוות רגליהם בשעת עבודה, שלא מצינו דבר זה בקדמונים.

יסוד המזבח

נידונים יסודיים בהלכה

שאינן איסור להקריב גדיין, רק שלא רצו לשנות ממנהגם שהקריבו תמיד טלאים, שזהו המין המבואר בפסוק להדיא. [וקצ"ע מדבריו בתענית שם, על האי מעשה שכתב "שני גדיים. שאין ראויים לתמידין", ומשמע שא"א כלל להקריב גדיים לתמיד].

וכן נראה מפ"י הר"ש סירליאו על הירושלמי בברכות שם שכתב "שני גדיים שעירים ואפשר שהיו גדולים דעתודין מתוגמין גדיין ופסולים לתמיד". משמע שרק משום שהיו יותר מבני שנה נפסלו לתמיד, אבל אם היו בתוך שנתם שפיר אפשר להקריבם לתמיד.

אכן בביאור הגר"ח קניבסקי שליט"א לירושלמי בברכות שם כתב "והיו מעלים להם שני גדיים. ואין כשרים לתמיד אלא כבשים ובספרי זוטא דריש לה כבש ולא גדי". וע"ע שבט הלוי חלק ה' קונטרס המצוות ס"י ס"ג, שכתב ג"כ שאין להסתפק אם גדיים כשרים לתמיד, ונשאר בצע"ג על הפני משה ופ"י הרש"ס.

גדיים לקרבן תמיד

הרה"ג רבי אברהם כהן שליט"א

יש לעיין אם ניתן להקריב לקרבן התמיד רק כבשים או גם גדיי עיזים. והנה בירושלמי [ברכות פ"ד ה"א ותענית פ"ד ה"ה] איתא "בימי מלכות יון היו משלשין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני טליים. פעם אחת שלשלו להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני גדיים. באותה שעה האיר הקב"ה עיניהם ומצאו שני טליים מבוקרים בלשכת הטלאים".

וכתב הפני משה שם "והיו מעלין להן שני גדיים. והם לא היו רוצין לשנות למה שהיו נוהגין להקריב טלאים לתמידין". מבואר בדבריו

לשכת הכהנים

לתועלת הציבור הננו להגיש רשימת טלפונים לקבלת מענה לבירורי הלכה שונים בעניני קדשים

בירורי הלכה בנושאים שונים:

02-5821039 [בצהרים] / 03-6763243 / 03-5708410 / 052-7159719 / 03-6189607

דיני עבודת התמיד ושבת: 08-9298507 / 054-8419046 / לרבנים נוספים: 050-4134645
דיני קרבן פסח / דיני מעילה/ דיני מעשר בהמה/ דיני הוריות/ דיני שגגות (כריתות): 03-6194918

עבודת יום הכיפורים: 03-6194918 / 03-6165817 [לאחר 10:30 בלילה] / 052-7645853

דיני קידוש ידיים ורגלים: 03-5780566 דיני ארבע עבודות הקרבן: 054-8409631

דיני זריקת הדם: 052-7645853 דיני הקטרת הקרבן: 052-7655009

הולכת איברים ומליחתם: 03-5706018 דיני בגדי כהונה: 08-9298507

דיני עבודת הקרבנות במועדים / איסורים ופסולים בקרבנות: 03-6183447

דיני פרועי ראש שתוי יין קרועי בגדים ומחוסרי בגדים / דיני שמירת המקדש

דיני מחצית השקל תרומת הלשכה ותרומה חדשה: 054-8490091

דיני שבות במקדש: 03-6165817 [לאחר 10:30 בלילה]

עניני עבודת הלויים: 054-8450011 [לאחר 11 בלילה]

דיני השחיטה ורמב"ם מעשה הקרבנות: 02-5874705

להצטרפות למערכת המשיבים בלשכת הכהנים או למסירת שמות רבנים המוכנים לענות לבירורי ההלכה: 050-4134645

נ.ב. מטרת 'לשכת הכהנים' הינה אך ורק להגביר את בירורי ההלכה בעניני הקודש והמקדש, ואין לראות בתשובות כפסיקת הלכה.

לויים בדוכנם
בהלכות עבודת הלויים במקדש

נגעים א"כ היה לו דין לוי. ומבואר שהיה לו דין כהן לוי, ועיין מקדש דוד סי' י' (אות ה').

ולפי"ז יש לעיין דכיון שמשנה רבינו היה כהן, היאך היה יכול לשמש בכהונה, והרי היה ערל שפתים ומי שאינו שווה בזרעו של אהרן פסול לעבודה וצ"ע. [וע"ע במושב זקנים לבעלי התוס' פרשת בשלח שהקשו, היאך היה משה רבינו מותר ליקח עצמות יוסף למ"ד דמשה רבינו כהן היה, הא אסור לטמאות עצמו עיי"ש. עוד הקשה בזית רענן מהמג"א, והחת"ס עה"ת ובמרכבת המשנה על המכילתא, היאך הותר למשה להחזיר גרושתו, הא כהן היה. ובשו"ת חת"ס או"ח סי' י"ב הקשה כיון דהוי בעל מום, היאך היה כשר לסנהדרין והרי אינו מנוקה מכל מום]. ועיין בספרי פלגי מים עמ"ס בכורות דף מ"ד שהארכתי בזה.

הרה"ג רבי שמואל הלוי לאבינשטיין שליט"א

במש"כ רבי חיים זכותא שליט"א בגליון לז לדון אם מותר לבן לוי כבד פה ולשון לשורר, והביא לדקדק מדברי רש"י בסוטה יב. דרבי נחמיה הקשה במה שהיה קולו של משה כקול נער שנפסל בכך לשורר, ומשמע שבמה שהיה משה רבינו כבד פה לא נפסל מלשורר, ומבואר דכבד פה ולשון אינו פסול מלשורר.

ודבריו צריכים ביאור מהו החילוק בין "קולו כקול נער" דנפסל

לוי כבד פה אם כשר לדוכן

הרה"ג רבי גימפל ליפשיץ שליט"א - אנטווערפן

בגליון לז דן הרה"ג ר' חיים זכותא אם לוי כבד פה כשר לדוכן. ונראה דהרמב"ם בפ"ג מהל' כלי המקדש ה"ח כתב, אבל לדורות אין הלוי נפסל בשנים ולא במומין אלא בקול, כשיתקלקל קולו מרוב הזקנה יפסל לעבודתו במקדש, וכ"ה לשון הרמב"ם בפיה"מ, דאם נתקלקל קולו של לוי נפסל לדוכן. וכתב בחי' חת"ס חולין דף כ"ד ע"א דמשמע מלשונו שדווקא אם נפסל מחמת זקנה נפסל לדוכן עיי"ש. מבואר להדיא מהרמב"ם דכבד פה כשר לדוכן ורק אם נתקלקל קולו מחמת זקנה פסול לדוכן.

ואידי דעסיקנא בהאי ענינא יש לעיין, דהנה איתא בזבחים דף ק"א ע"ב שמשנה רבינו היה כה"ג, ופלגי תנאי עוד אם נתכהן לעולם או רק לשבעת ימי המילואים. ובערכין דף י"א מבואר דמשה רבינו היה לוי, וכן מבואר בסוטה דף י"ב ע"ב כמובא בגליון שם.

ועיין בפ"י הראב"ד לתמיד דף כ"ח שהקשה על הא דילפינן דשמירת המקדש היא על ידי כהנים ולויים, מהא דכתיב והחונים קדמה מזרחה משה ואהרן ובניו וכו', והרי משה אף הוא כהן היה ולא היה שם לוי. ותירץ דמ"מ כיון שלא היה לו דין כהן למראות

לימוד השירה והנגינה בבית המקדש

הרה"ג א. ב. ירושלים

והנגינה זמן רב כ"כ. אך כמובן שאין בידינו להבין דברים אלו כל צרכם.

ואלו דבריו לאחר שהאריך שיש כמה מיני טעמים במקרא, שכל אחד מהם מלמד על פירוש וכוונת התיבות בצורה אחרת: "והמשוררים במקדש היו יודעים אלו ההבדלים ולא קיבלנום, ובאורך הגלות אבד כל זה". ועוד כתב "ובלא ספק שהלויים היו בקיאים בחכמת במוסיקא, ובלא ספק כמו שהניקוד מורה על כוונת הענין כמו שפירשנו, כן הניגון מורה על זה".

ובמקום אחר שם לאחר שהסביר את חכמת כלי הנגינה כתב: "ומזה נסתעפה חכמת המוסיקא ואדיגנו דוד ע"ה היה ראש חכמה זו, וזהו שאמרו ז"ל כינור היה למעלה מראשותיו של דוד, ובשעה שרוח צפונית מנשבת היה מנגן מאליו וכו'. וכן הלויים המשוררים במקדש היו בקיאים בחכמה זו להעיר הכח הנבואי של הכהן הרואה באורים ותומים, כמ"ש והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלקים".

והנה עדיין לא נתבאר למה הוצרכו הלויים ללמוד חכמות אלו במשך חמש שנים, אבל נתגלה לנו מעט ממהות החכמה, וכפי שנראה מדבריו מהות השירה בפה היתה לתת הבנה נכונה במילות השיר, וכמו שהאריך שם הרבה, ומהות השירה בכלי הנגינה היתה לתת תוכן וחיות במילים הנאמרות כדי שיהיה בכוחם לרומם את השומעים למדרגות גבוהות, עד למדרגת רוח הקודש והנבואה.

הנה מצינו בדברי חז"ל שעבודת השירה והנגינה היתה צריכה לימוד זמן רב, וכדברי חז"ל במדרש (בראשית רבה פרשה נד) אמר רבי שמואל בר נחמן כמה יגיעות יגע בו בן עמרם עד שלימד שירה ללויים. וכן נתבאר ברמב"ם (כלי המקדש ג, ז) שאין בן לוי נכנס לעזרה לעבודתו עד שילמדוהו חמש שנים תחלה, ונראה מדבריו שמשום כך צריך להמתין עד שיהיה בן שלשים, וביאר הכסף משנה שהטעם כיון שעל מנת שיהיה הלוי מוכן לשיר שהיא חכמה גדולה וצריכה לימוד המוסיק"א, צריך שילמדוהו חמש שנים תחילה.

כיוצא בזה מצינו במפרשים שפירשו את הפסוק בדברי הימים (א ט, לג): "וְאֵלֶּה הַמְשֻׁרְרִים רְאִשֵׁי אֲבוֹת לְלוֹיִם בְּלִשְׁכַּת פִּטְוֹרִים פִּי יוֹמָם וְלַיְלָה עֲלֵיהֶם בְּמִלְאָכָה". וכתב שם הרד"ק: "פטורים - כלומר היו יושבים בלשכות והיו פטורים משאר מלאכה כי במלאכת השיר היו מתעסקים יומם ולילה", וברור שכוונתו גם ללמוד וללמד את השירה ולא רק לשיר בפועל (שהרי לא שרים בלילה). וכן מבואר במצודת דוד שם: "ואלה המשוררים - רצה לומר אבל אלה המשוררים הנזכרים למעלה שהם ראשי האבות הלויים והם שמעיה וחביריו, המה ישבו בתמידות בלשכות ללמד מעשה השיר, ופטורים הם משאר עבודת בית ה', כי יומם ולילה מוטל עליהם לעסוק במלאכת השיר ואינם פנויים כמו השוערים לעסוק עוד בעבודה אחרת".

ומצאנו בספר מגן אבות לרשב"ץ (בעניני אמונות, חלק שלישי פרק ד) שכתב דברים בענין מהות השירה בכללה וענין שירת הלויים, ועפ"י דבריו ניתן לבאר במקצת מה למדו הלויים בחכמת השירה

- יד, ושלח השאלה למן הגר"ח קניבסקי שליט"א, ויישב שלא הזכר בפסוק שיש חיוב ללבוש בגדי בוץ אלא שכך נהגו.

ולפי זה צ"ל שאין כוונת החת"ס שיש חובה לעשות את בגדי הלויים דדוקא מתכלת וארגמן, אלא שכך עשו כמבואר בלישנא דקרא - 'ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקודש'.

כיבוד העזרה בכהנים או בלויים

הרה"ג רבי שמעון ליפשיץ שליט"א

לכבוד מערכת תורת הקרבנות

ראיתי בגליון לז שהקשה הרה"ג רבי ע. ש. שליט"א על דברי רש"י בערכין דכיבוד העזרה הוא מעבודת הלויים, והרי בפסחים סד מבואר שהכהנים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים, ומשמע שהכהנים היו מדיחים ולא הלויים.

ומצאתי בספר יריעות שלמה הל' כלי המקדש שהרגיש בזה, וכתב שהיה מוטל על שניהם, וכמבואר בדברי הימים [א כג, כח] "כי מעמדם ליד בני אהרן לעבודת בית ה' על החצרות ועל הלשכות ועל טהרת לכל קדש ומעשה עבודת בית האלקים", וברש"י שם כתב 'ועל טהרת לכל קדש', שאם יטמא הבית וכליו שיהיו הם ממונים לטהרו שכן מצינו בחזקיהו כדכתיב [דברי הימים ב כט, טז] "ויבאו הכהנים לפנימה בית ה' לטהר ויוציאו את כל הטומאה אשר מצאו וכו' ויקבלו הלויים להוציא לנחל קדרון חוצה". עכ"פ מבואר דהלויים קבלו מן הכהנים והיה מוטל על שניהם, וזהו כוונת הכתוב 'כי מעמדם ליד בני אהרן', וברש"י שם ביאר שהוא דוגמת הכתוב 'וילוו עליך וישרתוך' היינו שהלויים מסייעין להכהנים עיי"ש. [ואולם בעיקר ההוכחה צ"ע דברי היריעות שלמה, שהרי להדיא מבואר שם ברש"י ועוד מפרשים, דיבואו הכהנים לפנימה בית ה' היינו להיכל שאין רשות ללויים ליכנס והיו הכהנים מוציאים הטומאה להלויים ולעולם שפיר היו עבודת הלויים וצ"ב, ועיין טו"א חגיגה דף כו].

ובאמת באופן אחר יש ליישב הקושיא, דהא דמבואר דהכהנים היו מדיחים העזרה ולא הלויים, י"ל שכך היה מעשה שהם כיבדו העזרה, שכיון שחכמים חלקו עליהם והכהנים היו סוברים שמותר להדיח, לכך הדיחו הכהנים ולא הלויים שסברו כדעת החכמים. ואין להקשות דאם באמת הרי זה עבודת הלויים א"כ האיך היה מותר לכהנים להדיח, כיון שהרי מבואר בעירובין דף ק"ה דהכל נכנסין להיכל לבנות ולתקן ולהוציא את הטומאה, מצוה בכהנים אין שם כהנים נכנסים לויים, אין שם לויים נכנסין ישראלים. ועיין במקדש דוד סימן י סק"ה שהקשה דאם אין שם כהנים למה לויים קודמים לישראלים, ובשלמא הא דכהן קודם להכנס הוא משום שאין כניסה לזר להיכל, אבל אם אין שם כהן למה לוי קודם לישראל, ותירץ דהוצאת הטומאה נחשב ככיבוד העזרה וזה שייך לעבודת הלויים ומשו"ה לויים קודמים עכ"ד. הרי נתבאר דאם אין לויים שפיר נכנסין ישראלים לטהר ההיכלי וכי אם אין לויים לשורר יהא מותר לישראל להיות משורר, אלא מוכח לכאורה מכאן יסוד גדול דאה"נ כיבוד העזרה הוא מעבודת הלויים, אבל אי"ז כמו עבודת המשורר והשוער, שבהם נאמר הדין שהשוער אסור לשורר ולהיפוך אבל הן דין שירות הנאמר ללויים ובכלל זה כיבוד העזרה, אין בו הדין שאחרים אסורים בעבודת הלויים, וזה חידוש.

לשורר, לכבד פה שאינו נפסל בכך, דלכא' איפכא מסתברא דמי שהוא כבד פה הרי אינו יכול לשורר ולהשמיע קול אחד עם שאר המשוררים, [ובגמ' חולין כד ילפינן לפסול קלקול הקול מהפסוק ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים להשמיע קול אחד ופירש"י שצריכין לבשם את קולם שיהא נראה כקול אחד].

משא"כ מי שהיה לו בילדותו קול איש וכשהגדיל לא נשתנה קולו יש מקום להבין שאינו מום הואיל ועתה יכול להשמיע קול אחד יחד עם שאר המשוררים.

ובמה שכתב הרב הנ"ל לדחות הראיה עפ"ד המדרש דבזמן מתן תורה משה רבינו נתרפא בלשונו, הנה מפירש"י שפירש בהא דקולו כקול נער שנפסל בכך לשורר מבואר דלא ס"ל כן, דאל"כ ליכא פסול לשורר במה שהיה "קולו כקול נער", דהרי לכאורה לא שייך 'שם פסול' קודם שניתנה תורה ובזמן מתן תורה נתרפאו כל הבעלי מומין, [ויעוי' בתורת הקנאות שציין הרב הנ"ל שכבר עמד בזה, ובדוחק שבדבריו], ועל כרחך דס"ל לרש"י דלא נתרפאו אלא העוורים האלמים והחרשים, וכמו שמשמע בפירש"י עה"ת שמות פ"כ פט"ו [אך לשון המד"ר שהביא (ריש דברים) "הרי משה עד שלא זכה לתורה כתיב בו לא איש דברים אנכי, כיון שזכה לתורה נתרפא לשונו והתחיל לדבר דברים", י"ל דרק אחר שזכה לתורה דהיינו אחר הארבעים יום שלמד בהם תורה נתרפא ובמתן תורה עצמו לא נתרפא, ומש"כ רש"י דהיה פסול לשורר היינו במתן תורה וכדלקמיה, קודם שעלה למרום].

ובעיקר הקושיא יש לדחות, דהנה לכא' היה אסור למשה רבינו לשורר במשכן שהרי היה שומר וכדליפינן לה בריש מס' תמיד מהפסוק משה ואהרן ובניו שומרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל, ומי שאינו משורר ששורר במיתה [אמנם י"ד אם מותר לשומר לשורר ואכמ"ל בזה], ובאמת לא מצינו שמשה רבינו היה משורר מלבד בהר סיני כדליפינן בערכין יא. לחד מ"ד לעיקר שירה מה"ת מהפסוק משה ידבר והאלוקים יענו בקול, ופירש"י שהיה מצוה לשורר לפי שמשה לוי היה, וכ"כ בצפנת פענח (יעוי' פ"א ממתנו"ע ה"א עמ' 54) שמשה רבינו אמר שירה בהר סיני, ובעמק הנצי"ב (בהעלותך עמ' רב) כתב דמשה רבינו אמר השיר על העולות שבהר סיני, ואיתא במכילתא דרבי ישמעאל (פרשה ד) אמר ר"ע מה ת"ל משה ידבר אלא מלמד שנתן הקב"ה כח וגבורה במשה, והיה הקב"ה מסייעו בקולו וכו', ואם כן אתי שפיר דאחר שסייעו הקב"ה שוב לא היה באותו הזמן כבד פה ולשון.

האם יש בגדים מיוחדים ללויים

הרה"ג רבי אהרן ש שליט"א

בדבר מה שתמהו בגליון לז על דברי החת"ס שכתב שיש בגדים מיוחדים ללויים, והם בגדי תכלת וארגמן ותולעת שני המוזכרים בקרא (שמות לט, א), והרי בדברי הימים ב (ה, יב) נאמר שהיו הלויים מלובשים בגדי בוץ.

ראיתי שכן הקשה הרה"ח רבי אהרן פישל בקובץ אוצרות הסופר

שפתי כהן

דברי החפץ חיים זצוק"ל - להיכן ראוי ליתן מחצית השקל [מתוך ההשמטה למשנ"ב סי' תרצ"ד]

ואעתיק פה מה ששייך לענינא דיומא בענין זה. איתא במגילה ל"א שהשיב הקב"ה לאברהם אבינו על שאלתו שבזמן שלא יהיה הבהמ"ק ולא יקריבו קרבנות **מה יהיה מגין עליהם מן הפורעניות**, א"ל כבר תקנתי להם סדר קרבנות כ"ז שקוראין בהן מעלה אני עליהן כאלו מקריבין לפני קרבן ומוחל אני על כל עונותיהן. [והכוונה שיתבונן בפירושה ובאופני הקרבתם, וכמו שכתב רבינו בחיי שאין לומר שתהיה הכונה שיהגה ויגרוס לשון הפרשה בפסוקים הערומים בלבד מבלי שיתבונן בפירושה עכ"ל]. וכעין זה איתא בילקוט (ירמיה לג) וכו'.

והנה לפ"ז שהקב"ה בעצמו השיב שהוא מקבל הלימוד במקום קרבן, איך אנו יוצאין ידי חובתינו בזמנינו במה שאנו מתרשלין מזה, הלא מתרמי כמה פעמים שאדם נכשל בחלול שבת ובפרט כשהיה במדינת אמעריקא או שעבד בצבא איזה שנים, ובזמן המקדש היה מחויב להביא קרבן חטאת, ובזמנינו יש לו ללמוד עכ"פ דיני הקרבן חטאת ויהיה נחשב לו כאילו הקריב חטאת. וגם לפעמים שנחלה ונתרפא והיה מחויב להביא קרבן תודה, וכידוע שהוא אחד מארבעה שצריכין להודות ובזמנינו יש לו ללמוד עכ"פ דיני הקרבת תודה. וכן אם עבר על עשה שהיה צריך להביא עולה ילמוד דיני הקרבת עולה, ואז יקויים בנו מה שאמר הכתוב ונשלמה פרים שפתינו.

ולא יחשוב האדם שבאמירת פסוקים של קרבנות לבד בלי התבוננות הפירוש בהם יוצא בזה, דזה בודאי לא מסתברא, ובדיוק אמרו חז"ל כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה וכל העוסק בתורת חטאת ולא אמרו כל האומר פרשת עולה או פרשת חטאת, וכ"כ הסה"ק.

ואם ישאלך האדם מה יעשה האיש שאינו יכול ללמוד בעצמו ולהבין בענינים אלו, **גם לזה יש עצה, שימצא חבורות בישראל שיעסקו בדיני הקרבנות והוא יסייע בהחזקתם** להספיק להם צרכיהם ויחשב לו כאלו הוא ג"כ מאותן האנשים הלומדים, וכזה היה ג"כ בזמן שהמקדש היה קיים שנחלקו הכהנים לכ"ד משמרות וכל משמר היה צריך לעבוד עבודה בזמן משמרו, ואמרו חז"ל בתענית (דף כ"ז) שבזמן שהגיע זמן המשמר לעלות חצי המשמר היה עולה לירושלים וחצי המשמר היה עולה ליריחו (הוא עיר הסמוכה לירושלים) להספיק מים ומזון לאחיהם. ואף אנו נעשה ג"כ בזמנינו שנחזיק האנשים שעוסקים בעניני הקרבנות ויחשב הלימוד גם עלינו, וכמו שמצינו בשמעון אחי עזריה [עין סוטה דף כ"א ע"א] ובחיים דף ב' ברש"י שם]:

ודע עוד דאפילו מי שיכול ללמוד בעצמו הלכות חטאת ואשם וכדומה, אם יודע בעצמו שעבר על חלול שבת או עניני מאכלות אסורות שחייב עליהן כרת, אינו יוצא בהלימוד לבד אלא צריך להוציא מעות לצדקה כפי הערך שהיה צריך להוציא על קרבן, ומבואר זה בשו"ע אורח חיים בסימן של"ד סעיף כ"ו, ושיעורו כ"ז מעות (והיינו לכל פעם שעבר אם היה לו ידיעה בינתניים), **ואם היה נאמת בישראל חבורה כזו פעוסקים בהלכות הקרבנות היה ראוי, שהמענות שמפריש לצדקה כשיעור חטאת יתן ג"כ להחזקת הלומדים באלו ההלכות**, ויחשב הלימוד גם עליו, ודומיא דזמן המקדש שהיו ישראלים מחזיקים להכהנים העוסקים בעבודה.

והנה ידוע מנהג ישראל שאומרים בכל יום פרשת התמיד וקטורת וכדומה, והוא מבואר בטוש"ע סימן מ"ח ע"ש, והוא ג"כ מטעם שהוא במקום הקרבה כמבואר שם בטור. **ומעולם תמהתי הלא בזמן המקדש היה צריך כל אחד מישראל ליתן מחצית השקל ומזה היו קוני קרבנות**, וכהיום אנו רוצין לצאת הכל בדיבור לבד, והלא מבואר בשו"ע בסימן של"ד שמי שעבר על ענין שחייב חטאת הוא צריך להוציא גם ממון כשיעור חטאת, ולא די לו במה שאומר פרשת חטאת לבד כמבואר באחרונים שם, וגם ידוע שמצוה שהוא בריקניא אינה חשובה כ"כ כמבואר בזוהר הק'.
וע"כ **מן הראוי שכל אחד מישראל יתן מחצית השקל ממש בכל שנה כמו בזמן המקדש, ולזה יהי' קופה מיוחדת, ומזה יושיבו בכמה מקומות חבורות ת"ח שיהי' עוסקים בעניני עבודה** ויחשב לפני הקב"ה כאילו הקריבום, ויהי' זכות לכלל ישראל עי"ז.

המשך מעמוד ראשון

מעבודות המקדש. כהנים אלו שהצטרפו לאחרונה לחבורת לשכת הכהנים, על מנת להשקיע בבירור עבודת המקדש עד לפרטי פרטים, הרי הם מראים כמה מוחשית אצלם הציפייה לגאולה, וכמה עבודת המקדש - עבודת מלכו של עולם - חביבה בעיניהם.

על כהנים אלו ניתן להמליץ את הפסוק (יחזקאל מד, טו) "והכהנים הלויים בני צדק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי, המה יקרבו אלי לשרתני".

בחודשיים האחרונים חל מהפך בנושא בירור ההלכה למעשה של עבודת המקדש, וזאת על ידי הקמת מסגרות הלימוד לכהנים אשר בהם לומד כל כהן עבודה אחת מעבודות המקדש, כדי לרכוש בה ידע נרחב עד לפרטי פרטים.

לאחר השקעה ועמל של לומדי הכוללים במשך מספר שנים, הכין מכון תורת הקרבנות חוברות של שאלות ומראי מקומות ללימוד הלכות התמידין והמוספין, במטרה שהלומד יתייגע בעצמו על לימוד הסוגיא מראשיתה עד ההלכה למעשה.

במסגרת הראשונה עמלו שמונה עשרה כהנים לברר את כל פרטי סדר עבודת התמיד, והוסיפו להעמיק ולהעשיר את ידיעת ההלכה בכל עבודה ועבודה, עד כי כמעט ניתן לומר שהיכולת בידם לעבוד את העבודה הנבחרת בעיניים עצומות.

לאחר סיום הלימוד מוסרים הכהנים מדי שבוע את תמצית ההלכות הנוגעות למעשה, כאשר במקביל החלו הכהנים במסגרת השניה לברר את שאר דיני התמידין והמוספין של כל שאר ימות השנה.

אנו תקווה כי מהפך אדיר זה, יביא את היכולת לכל כהן וכהן לרכוש לעצמו עבודה נבחרת מעבודות המקדש ולהיות בקי בה לכל פרטיה, עדי יבוא גואל במהרה ויתקיימו הדברים למעשה בבית הגדול והקדוש שיבנה במהרה בימינו.

ג.ב. כהן החפץ להשקיע באחת מעבודות התמידין והמוספין, יכול לקבל חוברת ללימוד עצמי מתוך 34 החוברות שיצאו עד כה בס"ד.

ניתן לבקש את החוברת בדוא"ל, או בטל': 050-4134645

בד בבד עם הקמת מסגרות הלימוד לכהנים, הוקם בס"ד המענה הטלפוני לבירור הלכה בעניני קדשים, על ידי הרבנים המשיבים שליט"א.

מאז פרסום מספרי הטלפון בגליון הקודם, נשאלו הרבנים שאלות רבות ומגוונות על ידי הלומדים הרבים אשר חפצו לברר את הלכות הקודש והמקדש לאשורם.

אנו תקווה כי פרויקט יחודי זה יביא תועלת לכל דורשי דבר ה' זו הלכה, ותרבה הדעת בכל עניני עבודת בית המקדש ומלאה הארץ דעה.

אי אפשר שלא לחתום בתקוותו הטהורה של מן החפץ חיים בסיום ההקדמה לליקוטי הלכות: "יודע אני שיש עוד ללקט דינים אחדים מכל סוגיא ... אך אני לקצר באתי ... ונוכל לקוות לדי הטוב שעי"ז ממילא יתרבה בהמשך הזמן ידיעה גדולה לישראל בעניני העבודה הקדושה".

וסיים: "וכשיראה השם יתברך שישראל עמו מכינים עצמן לדעת דיני העבודה בכל הלכותיה ועומדים ומצפים מתי יגיע דבר זה למעשה, בודאי יחיש לגאלנו ויבנה לנו בית תפארתנו". אמן ואמן.

מכון "תורת הקרבנות" ת.ד. 3196 בני ברק

טל' 050-4134645 פקס: 072-3377748

כתובת: korbanot@okmail.co.il

ניתן לקבל את הגליון במייל מידי חודש

הערות תמיחות וישובים בעניני הלכות הקרבנות יתקבלו עד י' בחודש. עדיפות להערות קצרות.

ניתן לשלוח ע"י הנציגים בכוללים או במייל לכתובת או לת.ד. 3196 ב"ב